

Justitiedepartementet
Ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se.

Stockholm
2025-12-18

Vår referens
Lise-Lotte Argulander

Dnr
Ju2025/01974

Remissvar

Betänkandet *Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar* (SOU 2025:99)

Företagarna har beretts möjlighet att svara på remissen av det angivna betänkandet. Här följer våra synpunkter

Sammanfattande inställning

Företagarna **avstyrker** utredningens förslag i SOU 2025:99 om utökade möjligheter att återkalla permanent uppehållstillstånd (PUT) på de grunder som utredningen föreslår. Förslaget strider enligt Företagarnas bedömning mot grundläggande rättsstatliga principer om rättssäkerhet, förutsebarhet och tillförlitligheten i gynnande förvaltningsbeslut. Därutöver riskerar förslaget att få betydande negativa konsekvenser för företagens möjligheter till långsiktig kompetensförsörjning, investeringar i humankapital samt Sveriges attraktivitet som etableringsland.

Förslaget bedöms vidare medföra mycket omfattande administrativa och samhällsekonomiska kostnader samt innebära en påtaglig risk för ett ineffektivt och rättsosäkert system, och proportionaliteten mellan åtgärd och eftersträvat syfte är inte tillräckligt belyst.

Betänkandets förslag

Utredningen föreslår att det införs en särskild lag om återkallelse av permanent uppehållstillstånd, som ska omfatta samtliga utlänningar som har permanent uppehållstillstånd. Huvudregeln enligt den föreslagna lagen ska vara att ett permanent uppehållstillstånd ska återkallas och ersättas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om det finns förutsättningar för det. En undantagsregel föreslås införas med innebörden att ett permanent uppehållstillstånd inte ska återkallas för en utlänning som inom viss tid initierat ett ärende om svenskt medborgarskap och som inte nekats medborgarskap genom ett beslut som fått laga kraft. Ett permanent uppehållstillstånd ska inte heller återkallas om synnerliga skäl talar emot det och det med hänsyn till utlänningens förväntadeandel inte råder tveksamhet om att han eller hon bör ha ett permanent uppehållstillstånd.

När ett permanent uppehållstillstånd återkallas ska frågan om tidsbegränsat uppehållstillstånd aktualiseras ex officio. Utfallet av prövningen kommer att vara beroende av vilka grunder för uppehållstillstånd som utlänningen för fram. Utredningen föreslår att frågan om tidsbegränsat uppehållstillstånd ska prövas enligt gällande bestämmelser i

utlänningslagen och att ett sådant tillstånd ska få beviljas inifrån landet om förutsättningarna för uppehållstillstånd i övrigt är uppfyllda. Ett avsteg från prövningsordningen föreslås på så sätt att frågan om uppehållstillstånd på grund av ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska prövas före övriga grunder för uppehållstillstånd.

För att berörda utlännningar ska ges rimliga förutsättningar att beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd föreslår utredningen att undantag görs från vissa krav för uppehållstillstånd som framstår som betydelselösa i vissa situationer. Det gäller bl.a. försörjningskravet vid familjeanknytning, och det s.k. unionsföreträdet, som syftar till att personer bosatta inom EU/EES och i Schweiz ska få kännedom om vakanser på den svenska arbetsmarknaden innan en tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för arbete här.

Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2027.

Inledande synpunkter

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation och företräder över 60 000 företagare i hela landet, inom samtliga branscher. En övervägande del av medlemsföretagen är små och medelstora företag med begränsade administrativa resurser och ett stort behov av stabila och förutsebara regelverk.

För Företagarna är tillgången till kompetent arbetskraft en avgörande förutsättning för företagets konkurrenskraft, tillväxt och överlevnad. Regelverk som påverkar möjligheten att rekrytera, anställa och långsiktigt behålla arbetskraft måste därför präglas av rättssäkerhet, tydlighet och långsiktighet.

Mot denna bakgrund motsätter sig Företagarna förslaget om att göra permanent uppehållstillstånd föremål för återkommande eller långtgående omprövningar.

Företagarna bedömer sammantaget att förslaget i SOU 2025:99 innebär ett principiellt skifte i synen på permanent uppehållstillstånd, från ett rättsligt stabilt och gynnande förvaltningsbeslut till ett i praktiken villkorat tillstånd med obegränsad omprövningshorisont. Ett sådant system strider mot centrala förvaltningsrättsliga principer och riskerar att underminera både rättssäkerheten och tilltron till det svenska migrationsrättsliga regelverket.

Förslaget är enligt Företagarnas uppfattning inte förenligt med:

- principen om skydd för gynnande förvaltningsbeslut
- kraven på förutsebarhet och rättssäkerhet enligt svensk förvaltningsrätt
- proportionalitetsprincipen enligt såväl svensk rätt som EU-rätten
- Sveriges intresse av att vara ett attraktivt land för arbete, företagande och investeringar.

Förvaltningsrättsliga och rättsstatliga invändningar

Skyddet för gynnande förvaltningsbeslut

Ett beslut om permanent uppehållstillstånd utgör ett gynnande förvaltningsbeslut av särskilt ingripande karaktär. Enligt fast förvaltningsrättslig praxis råder ett starkt skydd mot återkallelse av sådana beslut, annat än i klart avgränsade undantagssituationer, såsom vid oriktiga uppgifter, vilseledande eller mycket tungt vägande allmänintressen.

Utredningens förslag innebär att detta skydd i praktiken urholkas. Möjligheten till återkallelse knyts inte till beslutets tillkomst utan till senare förändringar i den enskildes livsförhållanden, vilket innebär att rättsverkningarna av ett permanent tillstånd aldrig kan anses slutligt fastställda.

Detta står i strid med grundläggande rättssäkerhetskrav och riskerar att skapa en ordning där individen inte kan förlita sig på ett lagakraftvunnet beslut.

Legalitetsprincipen och kravet på förutsebarhet

Legalitetsprincipen innebär att offentlig maktutövning måste ha stöd i lag och vara tillräckligt tydligt utformad för att den enskilde ska kunna förutse rättsföljderna av sitt handlande.

Företagarna bedömer att de föreslagna återkallelsegrunderna är alltför öppna och ger utrymme för skönsmässiga bedömningar som är svåra att förutse, både för den enskilde och för arbetsgivare. Detta riskerar att leda till en inkonsekvent rättstillämpning och ett kraftigt ökat antal överklaganden, inte minst när det gäller begreppet "bristande vandel", vilket omfattar handlingar som inte nödvändigtvis är brottsliga men som anses strida mot svenska värderingar eller innebära en belastning för samhället.

Begreppet vandel är juridiskt otydligt och subjektivt. Det skapar en oförutsebarhet där enskilda individer inte kan veta vilka beteenden som kan komma att bedömas som grund för indraget uppehållstillstånd. För en rättsstat som Sverige skickar det oerhört negativa signaler till både de som vill komma hit och bosätta sig eller för de som redan bor här och har permanent uppehållstillstånd. När rättsliga beslut vilar på vaga grunder ökar risken för godtyckliga bedömningar och att myndighetsutövningen färgas av politiska strömningar. Oklar lagstiftning som lämnar brett bedömningsutrymme till myndigheter ökar också risken för korruption i statsapparaten, då det kan bli starka incitament för enskilda att försöka påverka rättstillämpning och myndighetsbeslut.

Permanent uppehållstillstånd som rättslig trygghet

Ett permanent uppehållstillstånd är i dag ett av de starkaste rättsliga besluten inom utlänningsrätten. Det signalerar att staten efter prövning har bedömt att individen har rätt att stanna i Sverige på obestämd tid och att denne därmed kan planera sitt liv långsiktigt.

Att i efterhand kunna återkalla ett positivt och gynnande förvaltningsbeslut, utan att det rör sig om exempelvis oriktiga uppgifter eller allvarliga säkerhetshot, innebär ett tydligt avsteg från grundläggande rättsstatliga principer. I en rättsstat måste den enskilde kunna lita på att ett permanent tillstånd faktiskt är permanent.

Flera remissinstanser, däribland Domstolsverket, har pekat på betydande rättssäkerhetsproblem med förslaget, bland annat risken för oförutsebara bedömningar, ökade processer och en urholkning av tilltron till rättsordningen.

Företagarna delar denna bedömning och vill särskilt betona att rättslig stabilitet inte bara är en fråga för individen, utan också för arbetsgivare och investerare (se mer om detta nedan).

Proportionalitet och EU-rättsliga aspekter

Proportionalitetsprincipen

Enligt såväl svensk förvaltningsrätt som EU-rätten ska inskränkningar i enskildas rättigheter vara proportionerliga, nödvändiga och ändamålsenliga i förhållande till det eftersträlvade syftet.

Företagarna bedömer att utredningen inte tillräckligt har visat att de föreslagna åtgärderna är nödvändiga eller att mindre ingripande alternativ saknas. Att införa långtgående möjligheter att återkalla permanent uppehållstillstånd framstår som ett mycket ingripande medel i förhållande till de problem som anges.

EU-rätt och jämförelse med andra medlemsstater

Inom EU präglas regelverken för långvarigt bosatta tredjelandsmedborgare generellt av stark rättslig stabilitet. I många medlemsstater kan ett permanent eller långvarigt uppehållstillstånd endast återkallas vid allvarliga brott, säkerhetshot eller vid bedrägeri i samband med tillståndets beviljande.

Att Sverige skulle införa ett system med mer långtgående och mindre förutsebara återkallelsemöjligheter riskerar att avvika från den europeiska rättsutvecklingen och försvaga Sveriges konkurrenskraft i förhållande till andra medlemsstater.

Konsekvenser för arbetsgivare och kompetensförsörjning

Minskad vilja att anställa

Arbetsgivare, i synnerhet små och medelstora företag, behöver kunna bedöma risker vid rekrytering. Om en person med permanent uppehållstillstånd riskerar att förlora sin rätt att stanna i landet på oklara eller oförutsägbara grunder, innebär detta en betydande osäkerhet.

Det finns en påtaglig risk att arbetsgivare, medvetet eller omedvetet, avstår från att anställa personer som kan komma att förlora sitt uppehållstillstånd. Detta riskerar att leda till exkludering från arbetsmarknaden och motverkar målet om integration genom arbete.

Minskad vilja att investera i utbildning och kompetensutveckling

Många företag gör betydande investeringar i introduktion, internutbildning och kompetensutveckling. För små företag kan dessa kostnader vara avgörande för verksamheten på sikt.

Om arbetsgivaren inte vet om en anställd kommer att kunna stanna i Sverige på längre sikt minskar incitamenten att satsa på utbildning, karriärutveckling och långsiktigt ansvarstagande roller. Detta hämmar både produktivitet och företagets utvecklingsmöjligheter.

Negativa signaler till internationell kompetens

Förslaget riskerar att skicka en signal om att även den som har etablerat sig, arbetat, betalat skatt och fått ett permanent uppehållstillstånd aldrig kan känna sig trygg i Sverige. Många personer med permanent uppehållstillstånd har också barn som är födda i Sverige eller som har tillbringat större delen av sin uppväxt här. Osäkerhet kring familjens framtid är en ytterligare faktor som försvagar möjligheten till integration och etablering på arbetsmarknaden. Trygghet är en förutsättning för framgångsrik integration. Om individer lever under ett ständigt hot om återkallelse minskar incitamenten att investera i språkstudier, bostadsköp och socialt engagemang.

I en global konkurrens om kompetens är detta djupt problematiskt. Företagarna bedömer att förslaget riskerar att göra Sverige mindre attraktivt som arbetsland, särskilt i jämförelse med länder som erbjuder stabila och förutsägbara villkor.

Administrativa och samhällsekonomiska konsekvenser

Förslaget förutsätter omfattande omprövningar, tillsyn och rättsliga processer. Detta kommer att belasta Migrationsverket, domstolarna och andra myndigheter i mycket stor omfattning.

Domstolsverket och andra remissinstanser har varnat för kraftigt ökade målvolymer och betydande resursbehov. Företagarna delar denna bedömning och anser att kostnaderna är kraftigt underskattade i utredningen. Ökade handläggningstider, rättsosäkerhet och oklara bedömningsgrunder riskerar att skapa ett ineffektivt och mycket kostsamt system utan tydlig samhällsnytta.

Avslutande synpunkter

Företagarna anser att ett permanent uppehållstillstånd ska vara just permanent, annat än i undantagsfall som rör exempelvis allvarliga säkerhetshot.

Förslaget i SOU 2025:99 riskerar att underminera tilliten till rättssystemet, försämra företagets möjligheter att rekrytera och utveckla sin verksamhet samt medföra betydande negativa konsekvenser för individer, barn och samhällsekonomin.

Sammanfattningsvis anser vi att förslagen i SOU 2025:99 är alltför långtgående utifrån grundläggande rättsprinciper sett till de problem som utredningen söker finna lösningar på. Vi avstyrker därför de framlagda förslagen.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef

Lise-Lotte Argulander
Näringspolitisk expert